

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet u Zagrebu
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

**ČITATELJSKE NAVIKE DJECE OD 5. DO 8. RAZREDA:
ISTRAŽIVANJE PROVEDENO NA UČENICIMA
U OSNOVNOJ ŠKOLI RIVARELA NOVIGRAD U ŠK. GOD. 2014./2015.**

-Diplomski rad-

Studentica: Dijana Lipovac Matić

Mentorica: izv.prof.dr.sc. Ana Barbarić

Zagreb, 2016.

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. VAŽNOST ČITANJA.....	4
1.1. Čitanje u predškolskoj dobi.....	4
1.2. Škola i čitanje.....	7
1.3. Lektira.....	8
2. DJECA I SLOBODNO VRIJEME.....	10
2.1. Čitanje u slobodnom vremenu.....	10
2.2. Čitalačke navike u elektroničkom okruženju.....	11
3. ULOGA NARODNE KNJIŽNICE U PROMICANJU ČITANJA.....	14
3.1. Djeca kao korisnici knjižnice.....	14
3.2. Poticanje čitanja u narodnim knjižnicama i projekti poticanja čitanja u Republici Hrvatskoj.....	15
4. ISTRAŽIVANJE.....	18
4.1. Problem istraživanja.....	18
4.2. Istraživačke hipoteze.....	18
4.3. Metodologija istraživanja.....	18
5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	20
6. PRIJEDLOZI SURADNJE GRADSKE KNJIŽNICE NOVIGRAD S ODGOJNO OBRAZOVNIM USTANOVAMA.....	27
6.1. Prijedlozi suradnje s Dječjim vrtićem Tičići u poticanju čitanja.....	28
6.2. Prijedlozi suradnje s Osnovnom školom Rivarela u poticanju čitanja.....	28
ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA.....	33

UVOD

Čitanje i razumijevanje pročitnog ključni su čimbenici u aktivnom sudjelovanju pojedinca u društvu. Čitanje je najkompleksniji oblik ljudskoga kognitivnoga utjecaja. Ono zahtijeva napor koji se mora tijekom škole naučiti automatizirano savladati. Da bi dijete savladalo vještinu čitanja u školi mora imati razvijene predčitačke vještine koje su uvjet za brzo, lako i bezbolno savladavanje čitanja.

S obzirom na današnji tempo života, roditelji uglavnom nemaju dovoljno vremena čitati djeci priče ili baviti se pitanjem zašto njihova djeca ne vole čitati lektire. Uz danas sve privlačnije medije, ukoliko roditelji ne usade djeci ljubav prema knjizi, prevladat će televizija ili računalo u njihovim životima. S druge strane, obrazovni sustav uglavnom inzistira na književnopovijesnoj i književnoteorijskoj analizi čime se onemogućuje uranjanje u ljepotu priče. Time se djecu još više odmiče od čitanja, umjesto da ih se približi knjizi i čitanju.

Motivacija za čitanje je ona koja dijete usmjerava na prelistavanje i čitanje knjiga. Poznavanje različitih oblika motivacije od ključne je važnosti ako kod djece želimo potaknuti pozitivan odnos prema čitanju te interes za cjeloživotno učenje. Stoga knjižnice svojim bibliopedagoškim radom zauzimaju značajnu ulogu.

Radeći u narodnoj knjižnici već nekoliko godina primijetila sam kako novi mediji sve više zaokupljaju pažnju mladog čitatelja. Posebno atraktivne društvene mreže odvrćaju tinejdžere od čitanja knjiga, razno razne kompjuterske igrice su zanimljivije, a lektira je većini nužno zlo. Zabrinjavajuće je postalo to što se na sam proces čitanja gleda kao na gubitak vremena, a djeca koja čitaju uopće ne služe kao pozitivan primjer drugima.

Kako bi promijenili takvo razmišljanje o čitanju, potrebno je djecu od najranije dobi uz pomoć kvalitetnih i raznovrsnih knjiga odgojiti u dobre i kritičke čitače. Interesantnim pristupom i prijateljski raspoloženom atmosferom učiniti da se djeca i njihovi roditelji osjećaju ugodno u knjižnici, a uz pomoć odgojno – obrazovnih ustanova kao što su vrtić i škola educirati roditelje i djecu o važnosti čitanja i koje utjecaje će na njihov život imati knjige.

1. VAŽNOST ČITANJA

1.1. Čitanje u predškolskoj dobi

Čitanje je obrazovna vještina koju djeca uče u školi. Ona nije posljedica biološkog, već kulturnog razvoja čovjeka i nužna nam je za opstanak.

Usvajanje vještine čitanja najvažniji je zadatak djeteta u početnom školovanju i svladavanje tog zadatka otvara mu put za gotovo sve kasnije učenje¹. Da bi poučavanje čitanja bilo uspješno potrebno je razviti predčitačke vještine. Predčitačke vještine su svjesnost djeteta o pisanom jeziku, i to o njegova tri aspekta: o funkciji pisanoga jezika, o tehničkim karakteristikama pisma, te o procesima i tehnici čitanja².

1. Funkcija i svrha pisanog jezika

Dijete s 2 i 3 godine prepoznaje da netko upravo čita ili piše, svjesno je da iz pisanog teksta proizlazi neka poruka, svjesno je da čitanje ima svrhu da se uoči i primi poruka. Ta se svijest pojavljuje kao prvi pojam o pismu, a njezino pojavljivanje ovisi o prilikama djeteta da primijeti uporabu pisanih informacija u svom neposrednom okruženju, te da u njoj i samo sudjeluje.

2. Pojmovi o tehničkim i dogovornim karakteristikama pisma

Sljedeća se razvojna razina pojavljuje između 4. i 5. godine kao osvješčivanje pojmova o pismu: osvješčivanje razlike u slovima, svijest o smjeru pisanja slijeva nadesno i odozgo – dolje; razumijevanje osnovne interpunkcije, usvajanje rječnika koji opisuje pismo i njegove karakteristike (riječi: slovo, riječ, točka). Osobito je važno pojavljivanje svijesti da su riječi u pismu zasebne vizualne jedinice.

3. Svijest o uporabi glasovne strukture riječi u čitanju

Između 5. i 6. godine naglo je poboljšanje u zamjećivanju glasovne strukture riječi. Ono se očituje kao spremnost na igru s rastavljanjem riječi na glasove, uživanje u rime i uočavanje

---

¹ Čudina-Obradović, M. Igrom do čitanja. Zagreb: Školska knjiga, 1996. str. 15.

² Čudina-Obradović, M. Igrom do čitanja. Zagreb: Školska knjiga, 1996. str. 19.

aliteracije. Ta je svijest osnova za razvoj čitačke vještine, jer omogućuje djetetu da tijekom glasovnog govora podijeli u apstraktne jedinice – foneme koji će odgovarati pisanim simbolima – slovima.

4. Grafo-foničko znanje

Između 6. i 7. godine, a u mnoge djece i prije, uspostavlja se spoznaja korespondencije između glasa i dogovorenog znaka za taj glas – slova. Sad je spremnost za učenje čitanja na vrhuncu, a dijete usvajanjem korespondencije glasa i slova poboljšava predčitačku vještinu raščlambe riječi na glasove.

Kad su sve predčitačke vještine usvojene, započinje primjena abecednog načela.

Autorica knjige *Igrom do čitanja* Mira Čudina-Obradović navodi kako se danas predčitačke vještine smatraju važnim predznakom buduće čitačke, pa i opće školske uspješnosti. Razvijenost predčitačkih vještina u određenom razdoblju djetetova života može biti jasan znak hoće li dijete imati teškoća u čitanju u školi. Kako onda razvijati predčitačke vještine kod djece? Kada su u nekim razvijenim državama zbog sve veće čitateljske nepismenosti počeli istraživati njezine uzroke, vrlo su brzo došli do spoznaje da upravo rano predškolsko čitanje na glas u obitelji i pozitivan odnos prema čitanju uvelike utječu na kasniji razvoj djetetove čitateljske sposobnosti (Bucik 2003: 114; Pečjak 2003: 120; Knaflić 2003: 34; Dolinšek-Bubnič 1999.). Najbolje čitaju upravo djeca iz obitelji u kojima se puno čita i u kojima knjige predstavljaju vrijednost. Djeca iz takvih obitelji obično bez teškoća razvijaju i višu čitateljsku i pismenu sposobnost³. Odrasli su primjer korištenja pisane riječi kao obavijesti, primjer uživanja u pričama i zanimljivostima iz pročitanoog teksta, te upravo oni stvaraju atmosferu za svakodnevno čitanje. Djeci se na neposredan način može pokazati važnost znanja čitanja: što piše na naljepnicama tekućina za pranje (Izbjegavati kontakt s očima, Ne piti, itd.), kako ispeći kolač ako se pročita recept u kuharici, kako saznati u novinama što će se prikazivati u kinima, radno vrijeme trgovine, kako se koristiti novim uređajem u kući i sl. Važno je o svemu tome pričati s djetetom, odnosno komentirati na glas pročitano kako bi se dijete uključilo u aktivnost čitanja. Odrasli će koristiti pitanja djeteta kako bi mu pokazali da se točni odgovori

---

³ Grosman, M. U obranu čitanja. Zagreb: Algoritam, 2010. Str. 86.

moгу dobiti iz pisanih izvora: enciklopedija, rječnika, knjiga rekorda, udžbenika. Korisno je da zajedno s djetetom potraže odgovor u knjizi koju nemaju u kući, već odlaze s djetetom u knjižnicu i traže izvore obavijesti⁴. Osim što mi možemo pročitati poruku, jednako tako ju možemo i sami napisati u obliku čestitke, upozorenja, zabrane ili molbe. Za vrijeme takvih aktivnosti djeca će pokazati želju da i sami „napišu“ nešto. Najprije će naučiti pisati vlastito ime, a upravo na tom primjeru započinje razumijevanje abecednog načela i glasovne raščlambe, te se postupno proširuje na ostala slova i riječi.

Knjige nisu samo izvor obavijesti, nego i izvor uživanja u priči. Čitanje na glas omogućit će djetetu da spozna taj užitak kao uzbudljivo i ugodno iskustvo. Svakodnevno čitanje priča koje postaje ritual u djetetovom odrastanju, stvara osjećaj povezanosti i topline. Postaje aktivnost koja zbližava dijete i osobu koja čita s djetetom s toga je dobro da dijete sjedi u krilu, prati tijek priče na stranici uz gledanje slika, i da roditelj pokazuje prstom tijekom čitanja. Na taj se način djecu osvješčuje o smjeru pisanja slijeva nadesno i odozgo – dolje. Autorice knjige *Pripremite dijete za školu*, dr. Helen Likierman i dr. Valerie Muter, navode kako je čitanje priča djetetu jedan je od najlakših i najugodnijih načina na koje mu se može olakšati savladavanje jezika, obogatiti rječnik, osvijestiti strukturu jezika i razvijati vještinu slušanja i razumijevanja. I one, kao i dr. Mira Čudina-Obradović, savjetuju roditeljima da čitaju svojoj djeci svaki dan. Bogat fond riječi važan je za učenje čitanja, a čitanje priča presudno je za razvoj govora⁵. Osim razvijanja govora, dijete slušajući priče razvija i vještinu slušanja s razumijevanjem. To nije važno samo za čitanje s razumijevanjem koje dolazi u školi, nego je i važno za djetetovo usvajanje znanja u razredu. Učiteljice poučavaju djecu razgovarajući s njima, a dijete mora biti sposobno slušati i razumjeti što mu se govori tako da može učiti nove vještine i slijediti upute koje daje učiteljica⁶. Čitanje na glas potiče dječju maštu, poboljšava koncentraciju, otkriva djeci nove svjetove, događaje ili ljude koje nisu upoznali i doživjeli. Preče razvijaju sposobnost zaključivanja, kritičkog mišljenja i potiču kod djece prepoznavanje i razumijevanje svojih i tuđih osjećaja.

Slikovnicu je potrebno uvoditi u život djeteta od rođenja kako bi mu postala predmet kao igračka koju može prelistavati, pipati i razgledavati. U početku dijete treba okružiti

---

⁴ Čudina-Obradović, M. *Igrom do čitanja*. Zagreb: Školska knjiga, 1996. Str. 33.

⁵ Likierman, H. Muter, V. *Pripremite dijete za školu*. Buševac: Ostvarenje, 2007. Str. 200.

⁶ Isto. Str. 201.

pojmovnim slikovnicama, a kako ono raste i slikovnice trebaju biti složenije. Odrasli mogu puno učiniti da djeca zavole čitanje i da dožive čitanje zabavnim.

1.2. Škola i čitanje

Kako bi dijete u prvom razredu s lakoćom savladalo čitanje, treba imati razvijene predčitačke vještine, bogat rječnik, razvijenu vještinu slušanja i razumijevanja. Pretpostavka je da će ona djeca koja dobro čitaju i imaju razvijen rječnik više čitati te će na taj način učiti značenja novih riječi i zbog toga čitati još i bolje. Ona djeca koja nemaju razvijen rječnik, posebno ukoliko imaju slabije razvijene vještine dekodiranja, čitat će sporo i bez užitka što će dovesti do toga da će se sve manje upuštati u aktivnosti vezane uz čitanje ili će ih čak aktivno izbjegavati. Manjak vježbe i iskustva otežat će razvoj automatizma i brzine na razini prepoznavanja riječi što će rezultirati začaranim krugom – s vremenom loši čitatelji postaju sve lošiji, dok dobri čitatelji postaju sve bolji, a razlika između tih grupa sve više raste⁷.

Je li razlog što se ljubav prema priči u školskim danima drastično smanjuje zbog nedovoljno razvijenih predčitačkih vještina ili je posrijedi nešto drugo?

Dr. sc. Diana Zalar piše zanimljiv tekst na tu temu u zborniku radova Čitanje – obveza ili užitak gdje daje primjer svojih sinova kojima se jako puno čitalo u vrtićkoj dobi. I jedan i drugi uživali su u pričama, što slikovnicama što izmišljenim, ali se u školi ta ljubav izgubila.

U prošlosti su neuspjeh u odgojno – obrazovnom procesu i uzroke za neuspjeh svaljivali samo na učenika i pripisivali ih njegovu nezanimanju, nesudjelovanju, neaktivnosti, nedostatku marljivosti, a možda i zanimanju za izvanškolske aktivnosti i manjkavoj odgojnoj ulozi roditelja⁸. Na žalost, tek kad neuspjeh na nekom području postane masovna pojava počnu se tražiti dublji razlozi zašto je to tako. Tek se tada posumnja u sposobnost škola da se prilagode „novom dobu“. Čini mi se da se kod nas ne pridaje posebna pozornost na sve veći broj ne čitača nakon završenog školovanja.

---

⁷ Kolić-Vehovec, S. Kognitivni i metakognitivni aspekti čitanja.

Dostupno na: <http://www.azoo.hr/images/izdanja/citanje/04.html> (14.08.2016.)

⁸ Grosman, M. U obranu čitanja. Zagreb: Algoritam, 2010. Str. 134.

Zašto je važno podučavati djecu čitateljske sposobnosti u nastavi književnosti, odnosno materinskog jezika. Novije spoznaje o odgojnim dosezima čitanja književnosti upozoravaju nas na oblikotvorni utjecaj književnoga doživljavanja na osobni razvoj mlade osobe i na razumijevanje samoga sebe, na udio djetetova čitanja u njegovoj socijalizaciji i uključivanju u primarnu kulturu, te na neprocjenjiv utjecaj na njegovu neposrednu i kasniju sposobnost svladavanja jezika i poznavanja jezičnih mogućnosti⁹. Čitanje književnih djela mladom čovjeku omogućuje susret sa zahtjevnijom upotrebom jezika. Pruža mogućnost širenja svjetonazora od onih s kojima je okružen u obitelji i prijateljima, daje mu mogućnost razmišljanja o osobnim i društvenim ulogama i potiče empatiju. Novija su istraživanja pokazala da ljudi s dobro razvijenom sposobnošću pripovijedanja lakše uspostavljaju i održavaju međuljudske odnose, jer je razgovor sredstvo pomoću kojeg izražavamo svoje misli, osjećaje i ostalo. Čitanje je najbolja vježba za usvajanje te sposobnosti. Učenici koji se u školi ne uvjere da čitanje književnosti može biti zanimljivo, uzbudljivo i ugodno, nakon razdoblja provedenog u školi nikad neće posegnuti za knjigom zbog vlastite ugone¹⁰. Puno dostupnija im je zabava koja ne zahtijeva napor kao što je čitanje.

1.3. Lektira

Lektira (*fr. Lecture, lat. Lectura*) čitanje; štivo, knjige ili gradivo koje treba pročitati uopće ili za određeno vrijeme, npr. u jednoj školskoj godini, školsko štivo¹¹.

Možemo reći da je u praksi riječ *lektira* izgubila svoje osnovno značenje – čitanje. Može li se uopće čitanje koje dolazi kao prisila (školska ili kućna) smatrati prirodnim procesom čitanja? Lektiru obično vežemo uz nešto što moramo pročitati radi bolje ocjene ili jednostavno školske obveze. Pitanje je hoće li u tom slučaju proces čitanja pratiti ugoda i zanimanje za priču. Na žalost, iz iskustva stečenog na radnom mjestu mogu reći da djeca ne uživaju u lektiri (radi se o većini učenika osnovne, a pogotovo srednje škole), smatraju je dosadnom, a sam proces čitanja gubitkom vremena (što će i potvrditi provedeno istraživanje). Kroz razgovor s

---

⁹ Isto. Str. 136.

¹⁰ Isto. Str. 143.

¹¹ Anić, Š., Klaić, N., Domović, Ž. Rječnik stranih riječi. Zagreb: Sani-Plus, 1998. Str. 802.

učenicima često se može čuti da im je jedan od „problema“ čitanja lektire pisanje dnevnika čitanja. Ono što se od njih očekuje je da pišu informacije o romanu kao što su: mjesto radnje, vrijeme radnje, glavni lik, sporedni likovi, karakterizacija likova, tema, a uz sve to još i bilješke o piscu. Nakon toga obavezan je kratak sadržaj djela. U moru informacija i ispisanih stranica nedostaje izražavanje vlastitih doživljaja. Pitanje je koliko se na satu o tome razgovara, koliko učenici smiju iznijeti vlastito mišljenje o pročitanoj, i koliko je njih u razredu pročitalo lektiru da bi moglo o tome raspravljati. Uživane priče, razgovor o njima, samostalno donošenje zaključaka bez ocjenjiva izgleda bilo moguće samo u vrtiću. Reforme školstva se rijetko dotaknu lektirnih naslova, eventualno se ubaci neki suvremeni pisac i to u područje „izborna lektira“.

Tomislav Reškovac, gimnazijski profesor filozofije i član ekspertne radne skupine „Cjelovite kurikularne reforme“ kaže: „Lektira, odnosno samostalno cjelovito čitanje književnih tekstova, izrazito je važan dio nastave književnosti. Njezina je svrha trojaka. S jedne strane, lektira pridonosi razvoju kulturne pismenosti, tj. sposobnosti sudjelovanja u kulturi koje uključuje poznavanje, razumijevanje i korištenje temeljnih elemenata kulturnog okruženja. S druge pak strane, lektira bi trebala omogućiti susret s iskustvima svijeta koja književna djela oblikuju i posreduju, u čemu se nalazi potencijal za čitanje koje na iskustvo čitatelja djeluje trans/formativno, mijenjajući ga, obogaćujući i pridonoseći njegovom osobnom razvoju. Naposljetku, svrha je lektire razvoj čitatelja, osobe kojoj će čitanje biti cjeloživotnom navikom i potrebom.“¹²

Većina će se stručnjaka složiti da nastava književnosti treba zadržati upoznavanje s velikanima književnosti, ali obrada bi trebala biti suvremenija i zanimljiva. Cilj bi trebao biti da se učenika zainteresira za čitanje djela koja se obrađuju na nastavi. Da se stvori mlade ljude koji će s užitkom odlaziti u knjižnice i posuđivati knjige u kojima će uživati što zbog priče što zbog samog procesa čitanja.

---

¹² Škare, A. Učenici će voljeti čitati jer će čitati što vole. (srijeda 30.03.2016.)

Dostupno na: <http://www.booksa.hr/kolumne/konkretno-o-knjizi/ucenici-ce-voljeti-citati-jer-ce-citati-sto-vole> (20.08.2016.)

2. DJECA I SLOBODNO VRIJEME

2.1. Čitanje u slobodnom vremenu djece

Slobodno vrijeme definiramo kao ono vrijeme koje imamo nakon poslovnih ili školskih obaveza. Kod djece je to vrijeme nakon vrtića ili škole. Slobodno vrijeme se oblikuje prema vlastitim željama i može uključivati igru, sportske ili glazbene aktivnosti, odlazak u kino, čitanje knjiga, gledanje televizije ili igranje igrica. Kod današnje djece i mladih razlikujemo organizirano i neorganizirano slobodno vrijeme. Različite sportske aktivnosti, obrazovne ili glazbene ubrajamo u organizirano slobodno vrijeme, te je jako važno jer uz socijalizaciju razvija i njihove interese i talente, jača samopouzdanje, proširuje krug prijatelja, uči ih toleranciji i timskom radu. Neorganizirano slobodno vrijeme je ono koje djeca provode bez ikakvih formalnih aktivnosti i jednako je važno kao organizirano jer doprinosi rastu i razvoju mladih. To je najčešće vrijeme koje oni koriste kako bi se družili s prijateljima i tako razvijali svoje komunikacijske vještine, stavove i zabavljali se.

No, koliko vremena odvajaju djeca u svojem neorganiziranom slobodnom vremenu za čitanje? Pretražujući podatke na internetu naišla sam na dva istraživanja. Jedno od njih sakupila je i objavila Dijana Sabolović-Krajina. U svom radu Čitateljske navike tinejdžera u Hrvatskoj prikazala je rezultate nekoliko manjih istraživanja koja se bave čitateljskim navikama tinejdžera (populacije od 13 do 19 godina). Istraživanja su provedena između 1987. i 1993. Drugo je istraživanje nešto novije, provedeno je 2009. godine, provela ga je Organizacija za ekonomsku suradnju (OECD) u trogodišnjim ciklusima, a donosi rezultate istraživanja petnaestogodišnjaka u području pismenosti, s naglaskom na čitateljskoj, matematičkoj i prirodoslovnoj pismenosti.

U nastavku su rezultati provedeni između 1987. i 1993.:

Moguće je zaključiti da tinejdžeri čitaju usprkos popularnosti neknjižnih medija. U istraživanju Mirne Vaupotic-Murati, provedenom među mladim tinejdžerima do 14 godina starosti, iskazana je izvjesna razlika među spolovima. Naime, 53.1% djevojčica čita redovito u svoje slobodno vrijeme, 46.9% čita povremeno, a nikada ne čita 0%. Suprotno tome, čak 28% dječaka nikada ne čita knjige, ponekad čita knjige njih 60%, a redovito ih čita samo 10%. Većina dječaka provodi slobodno vrijeme baveći se sportom. Rezultati istraživanja pokazuju

da kupovina knjiga nije vrlo raširen način pribavljanja knjiga. Posuđivanje knjiga iz knjižnica, kao i posuđivanje od prijatelja, najrašireniji je način dolaženja do željenih knjiga. Tinejdžeri su, nakon djece, najbrojniji korisnici knjižnica - većina mladih tinejdžera koristi školske knjižnice, dok stariji pohađaju i narodnu knjižnicu¹³.

Istraživanje provedeno 2009. donosi dosta drugačije rezultate. Naime, više od jedne četvrtine djece smatra da je čitanje gubitak vremena, gotovo pola njih čita samo ako mora, više od pola ne voli ići u knjižnicu, isto toliko ih nije sretno ako dobiju knjigu na poklon, a jedna četvrtina ne može mirno sjediti i čitati dulje od nekoliko minuta¹⁴.

Prema ova dva navedena istraživanja možemo zaključiti da su se s godinama čitalačke navike djece i mladih pogoršale. Razlog vjerojatno leži u većim tehnološkim dostignućima novog doba, obrazovnom sustavu koji nije u koraku s društvenim razvojem, ili nedovoljnim isticanjem važnosti čitanja u svim sferama odgoja i obrazovanja.

Crtani filmovi zamijenili su klasične bajke, igrice na računalima interesantnije su čak i od druženja s prijateljima, roditelji sve više prepuštaju odgoj elektroničkim medijima i urednicima televizijskih programa... Upravo oni nisu dovoljno educirani i svjesni štetnih posljedica gledanja crtanih filmova i zanemarivanja ranog čitateljskog odgoja koji bi trebao započeti čitanjem na glas kod kuće i puno prije polaska u školu.

2.2. Čitalačke navike u elektroničkom okruženju

Pojava svakog novog medija koji djeca u pravilu snažno prigrle rađa bojazan da će taj medij potisnuti knjigu¹⁵. Ovaj strah je zasnovan na dosadašnjim primjerima gdje je knjigu u drugi plan stavila prvo pojava stripa, zatim filma, pa radija, televizije, videa, a danas računala, raznoraznih igrica, društvenih mreža i Interneta. Svaki od tih novih medija djecu je privukao

---

¹³ Sabolović-Krajina, D. Čitateljske navike tinejdžera u Hrvatskoj.

Dostupno na: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/sabolovic-krajina_1993.htm (20.08.2016.)

¹⁴ Mladen, V. Kod razvoja čitalačkih navik kod djece u gotovo 80 posto slučajeva sudjeluju majke. Zadarski list. (15.11.2011.)

Dostupno na: <http://www.zadarskilist.hr/clanci/15112011/kod-razvoja-citalackih-navika-kod-djece-u-gotovo-80-posto-slucajeva-sudjeluju-majke> (20.08.2016.)

¹⁵ Težak, D. Utjecaji suvremenih medija na tematske i strukturne promjene u literaturi za mlade. // Mladi i čitanje u multimedijalnom okruženju : zbornik radova međunarodnog stručnog skupa. Koprivnica: Hrvatsko čitateljsko društvo, 1999.

svojom lakom dostupnošću i atraktivnošću. Današnji svijet je nezamisliv bez Interneta, a realno je za pretpostaviti da će se mediji razvijati i dalje. Djeca rastu okružena medijima i o tehnologiji znaju više od svojih roditelja. No, koliko mediji utječu na razvoj mozga djeteta, na kognitivne sposobnosti i društveni život? Danas se stručnjaci dosta bave sadržajem medija i negativnim utjecajima tog istog, ali bave li se dovoljno utjecajem medija na dječji mozak, kako se to odražava na čitanje i priča li se dovoljno o tome u javnosti. Nicholas Carr u svojoj knjizi *Plitko* govori o svojem iskustvu mijenjanja uma zbog korištenja Interneta: „nekad mi je bilo lako uroniti u knjigu ili dug članak. Um bi mi pratio nit pripovijednja ili manevre zaključivanja, i proveo bih sate i sate provlačeći se kroz duge stranice teksta. To se danas događa veoma rijetko. Sad mi koncentracija počne vrludati nakon dvije tri stranice. (...) Dubinsko čitanje nekad mi je bilo sasvim prirodno, a sad mi je bilo kakvo čitanje postalo napor.“¹⁶

Ovaj autor u trenutku pisanja knjige (2010. godine) imao je 51 godinu i koristio se Internetom 10 godina. Tada je već osjećao utjecaj korištenja računala, odnosno Interneta i isto opisivao za svoje prijatelje: teško zadržavanje koncentracije na dulji tekst, površinsko ili selektivno pristupanje informacijama, drugačiji način razmišljanja, teškoća u zadržavanju pažnje na jednu stvar dulje od nekoliko minuta. Ono što je isto ovom autoru i djeci koja su uključena u istraživanje o čitalačkim navikama 2009. godine (istraživanje spomenuto u prethodnom podnaslovu) je da i jedni i drugi imaju problem koncentracije – teško im je mirno sjediti i čitati duže od par minuta, jedina je razlika ta što se to Nicholasu Carru dogodilo u pedesetima, a djeci već u pubertetu.

Znajući ove činjenice, teško je od djece očekivati da će uživati ili uopće pročitati *Rat i mir* ili *Zločin i kaznu*, ili pak *Družbu Pere Kvržice* koja osim što ima više od sto stranica (iz mog iskustva djeca čim dobiju lektiru u ruke prvo pogledaju koliko ima stranica) je i sadržajno zastrajela.

Promjene čitalačkog stila bi za sobom mogle donijeti i promjene u stilu pisanja. Jedan takav slučaj može se uočiti u Japanu, gdje su u 2007. godini sva tri najprodavanija japanska romana izvorno bila napisana na mobitelu. Naime, mlade Japanke su 2001. počele pisati priče na svojim mobitelima kao niz SMS - poruka¹⁷, kako su postajale sve popularnije narasle su u „romane s mobitela“ – najčešće su to ljubavne teme pisane kratkim rečenicama. Zbog milijuna čitatelja na Internetu, izdavači su ih počeli izdavati kao tiskane knjige. Jedna od

---

¹⁶ Carr, N. *Plitko*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2011. str. 17.

¹⁷ Isto. Str. 143.

najpopularnijih autorica „romana s mobitela“, dvadesetjednogodišnjakinja Rin, objašnjava zašto mladi čitatelji napuštaju tradicionalne romane: „Oni ne čitaju djela profesionalnih pisaca jer je njihove rečenice preteško razumijeti, izrazi su im namjerno kićeni, i ne prepoznaju se u njihovim pričama“¹⁸. Nadam se da ovakav tip romana neće doći do Europe, ali ostaje činjenica da današnja djeca ima sve slabiji vokabular, manjak koncentracije, nemaju razvijeno kritičko mišljenje, nemaju razvijenu empatiju, maštu i želju za učenjem i istraživanjem – a sve ovo nabrojano razvija ČITANJE.

---

¹⁸ Isto. Str. 144.

3. ULOGA NARODNE KNJIŽNICE U PROMICANJU ČITANJA

3.1. Djeca kao korisnici knjižnice

Godine 1989. donešen je najznačajniji dokument u provedbi dječjih prava – Konvencija o pravima djeteta UN-a. Dijete više nije samo osoba koju treba zaštititi, nego ono ima pravo i na obrazovanje, kulturu, izražavanje. Upravo je posao knjižničarstva da omogući pristup kulturi, obrazovanju i informacijama te potiče sve oblike izražavanja i slobodne razmjene ideja. Konvencija o pravima djeteta svojom pojavom postaje misao vodilja dječjeg knjižničarstva u posljednjem desetljeću prošlog stoljeća¹⁹. Narodna knjižnica mora težiti tome da služi svim građanima i grupama. Pojedinačnik nikad nije premlad ili prestar da bi se služio knjižnicom, bilo da posjeti ili se koristi uslugama online²⁰.

S obzirom na brojna istraživanja koja su pokazala koliki utjecaj imaju priče i čitanje na razvoj djeteta od iznimne je važnosti da se od najranije dobi djeci omogući dostupnost knjižničnim uslugama. Djetetovo okruženje pridonosi razvoju vještina potrebnih za učenje čitanja, stoga knjižnica treba biti mjesto u kojem će se djeca osjećati ugodno, bez straha ostvariti kontakt s prvim slikovnicama, a isto tako biti mjesto u kojem će tražiti odgovore i učiti.

Osiguravanjem širokog raspona građe i aktivnosti, narodne knjižnice pružaju djeci mogućnost da osjete radost čitanja i uzbuđenje otkrivanja znanja i djela mašte. Djecu i roditelje treba podučavati kako da što bolje iskoriste mogućnosti koje im pruža knjižnica te da razviju vještine korištenja tiskane i elektroničke građe²¹. Djeca najbolje uče kroz igru pa im treba osigurati i prostor koji će zadovoljiti njihove istraživačke potrebe. Različite radionice organizirane samo za djecu ili roditelje i djecu dobar su način privlačenja djece u prostor knjižnice.

Knjižničari trebaju posebnu pažnju posvetiti i odabiru građe. Ona mora biti visoke kvalitete, primjerena dobi djece, zanimljiva i privlačna kako bi i djeca i odrasli uživali u čitanju. Ukoliko je sredina multikulturalna, knjižnica treba imati dvojezičnu građu. Osim građe za djecu, potrebno je u knjižničnu zbirku uključiti i obrazovnu građu za roditelje. Djeci je zanimljiva i audiovizualna i elektronička građa, društvene igre i računala. Usluge koje razvija knjižnica

---

¹⁹ Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. str. 7.

²⁰ IFLA – ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Prev. Irena Kranjec. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 42.

²¹ Isto. Str. 43.

trebaju služiti djeci i njima biti zanimljive, a aktivnosti usmjerene na promicanje čitanja, učenje, kreativno provođenje slobodnog vremena i druženje.

3.2. Poticanje čitanja u narodnim knjižnicama i projekti poticanja čitanja u Republici Hrvatskoj

Narodne knjižnice imaju posebnu odgovornost u pomaganju pri učenju čitanja i promicanju knjiga i druge građe za djecu²². Navike čitanja i posjećivanje knjižnica razvijaju se u ranoj dobi, s toga knjižnica treba biti mjesto koje će djecu od malih nogu ohrabrivati u čitanju i razvijati informacijsku pismenost. Knjižničari trebaju posebnu pozornost posvetiti edukaciji roditelja o važnosti ranog čitanja, odnosno čitanja naglas. Koliko je uloga knjižnice velika u promicanju čitanja govore brojni projekti pokrenuti u narodnim knjižnicama Hrvatske. Brojne narodne knjižnice organiziraju aktivnosti tijekom godine koje u središte stavljaju knjigu i djete, a ciljevi su im obrazovnog, kreativnog i zabavnog karaktera.

- ROĐENI ZA ČITANJE – Gradska knjižnica i čitaonica Pula

Projekt koji promiče čitanje od najranije dobi i bavi se predškolskom djecom kao korisnicima knjižnice. Glavni cilj projekta je poučiti roditelje o važnosti čitanja naglas djeci od rođenja s intencijom da djeci prije svega to postane užitak. Projekt Rođeni za čitanje izravno se oslanja na projekt Nati per leggere koji je pokrenut u Italiji 1999. godine, inicijativom pedijatar i knjižničara. Gradska knjižnica i čitaonica Pula priključila se projektu 2008. godine i od tada provodi pedagoško-animacijske aktivnosti s ciljem poticanja roditelja čitanja naglas djeci. U sklopu projekta Gradska knjižnica i čitaonica Pula darivala je roditelje i njihove novorođene bebe u rodilištu pulske Opće bolnice čestitslikovnicom "Gledaj ova mala slatka lica". Ovo je prva hrvatska slikovnica za dojenčad u dobi od 6 do 12 mjeseci i njezina je vrijednost što potiče odrasle na čitanje i pričanje s djetetom²³.

---

²² IFLA – ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Prev. Irena Kranjec. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 44.

²³ Dostupno na: <http://www.gkc-pula.hr/hr/proba-broj-cetiri/roeni-za-citanje/> (25.08.2016.)

- GLAVA U OBLACIMA – Gradska knjižnica Pazin

Svjesni važnosti poticanja čitanja i razvijanja rane pismenosti kod djece Gradska knjižnica Pazin već dugi niz godina provodi aktivnosti i različite radionice za djecu predškolske dobi i njihove roditelje. Glava u oblacima je jedan takav projekt kojim se kroz bajku (pričom, glazbom i/ili scenom) želi potaknuti kreativnost i mašta kod djece te im ispuniti slobodno vrijeme s knjigama, pričama i bajkama²⁴.

- VREĆICA PRIČALICA – Knjižnica „Nikola Zrinski“ Čakovec

Program za poticanje čitanja za roditelje i djecu uz putujuću vrećicu u kojoj se nalaze slikovnice i knjige za roditelje koje govore o odgoju djece. Vrećica pričalica svaka dva tjedna putuje u drugu obitelj na zajedničko čitanje. Cilj programa je osvijestiti važnost čitanja djeci od najranije dobi te biti podrška roditeljima za nošenje s izazovima suvremenog roditeljstva. Jedan od ciljeva je i upoznati korisnike s uslugama i programima za djecu i roditelje koje knjižnica nudi²⁵.

- KLUB MLADIH ČITATELJA – Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“

Program je namijenjen djeci osnovnoškolskog uzrasta, a cilj mu je poticati ljubav prema čitanju i pisanoj riječi te stvaranje navike čitanja i prezentiranja pročitano. Kroz debatu o pročitanoj potiče se govorno izražavanje i kreativno razmišljanje²⁶.

- NACIONALNI KVIZ ZA POTICANJE ČITANJA – Knjižnice grada Zagreba

Nacionalni kviz za poticanje čitanja je natjecanje za mlade čitatelje i provodi se u okviru Mjeseca hrvatske knjige. Organizatori kviza su Knjižnice grada Zagreba, Hrvatski centar za dječju knjigu i Odjel za djecu i mladež. Provodi se u suradnji s narodnim i školskim knjižnicama već 11 godina za redom, a želi se knjigu približiti mladim čitateljima.

Osim aktivnosti za poticanje čitanja koje provode knjižnice u Hrvatskoj, svakako treba spomenuti i nacionalnu kampanju za poticanje čitanja – Čitaj mi! "Čitaj mi!" prva je nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja. Pokrenuta je povodom

---

²⁴ Dostupno na: <http://gk-pazin.hr/glava-u-oblacima/> (26.08.2016.)

²⁵ Dostupno na: <http://www.kcc.hr/vrecica-pricalica/> (26.08.2016.)

²⁶ Dostupno na: http://www.gkka.hr/?page_id=407 (26.08.2016)

Europske godine čitanja naglas (2013.), a pod pokroviteljstvom Ministarstva socijalne politike i mladih. Cilj kampanje je poticati roditelje i druge odrasle da s čitanjem naglas djetetu započnu već od njegova rođenja kako bi čitanje postalo dijelom svakodnevnog ugodnog druženja roditelja i djece, te kako bi se stvorila posebna emocionalna veza između djeteta i odrasle osobe koja mu čita. Podjednako važan cilj jest poticati roditelje da s najmlađom djecom što prije počnu dolaziti u lokalnu narodnu knjižnicu²⁷. Organizatori ove kampanje su Hrvatsko knjižničarsko društvo - Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež, UNICEF, Hrvatsko pedijatrijsko društvo, Hrvatsko čitateljsko društvo, Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti, Hrvatsko logopedsko društvo. U ovoj kampanji je do sada sudjelovalo 200 knjižnica diljem Hrvatske.

Rezultati ove kampanje su veliki. Knjižnice bilježe porast broja upisane djece, a u kampanju su se uključili i nakladnici posebnim akcijama i snižavanjem cijena slikovnica. Algoritam je primjerice postao ponosni prijatelj kampanje te su djelatnici svih Algoritmovih knjižara u Hrvatskoj kupcima nudili mogućnost doniranja 5 kuna za kampanju. Sredstva koja su na taj način prikupljena namijenjena su kupnji slikovnica za djecu iz siromašnih obitelji i iz siromašnijih krajeva Hrvatske. Mozaik knjiga tiskala je "Metar Čitaj mi!" koji prikazuje kako se s djetetovim odrastanjem i sazrijevanjem mijenjaju i slikovnice koje bi mu trebalo čitati. Sve informacije roditelji mogu pronaći na internet stranici www.citajmi.info.

---

²⁷ Dostupno na: <http://www.citajmi.info/kampanja/> (26.08.2016)

4. ISTRAŽIVANJE

4.1. *Problem istraživanja*

Inovacije i tehnološka dostignuća ostavili su traga i na kulturi čitanja. Suvremeni mediji postali su ozbiljan konkurent knjizi i sve su češći slučajevi da djeca čitanje zamijene gledanjem filma. Pred učitelje, roditelje, odgojitelje i knjižničare postavlja se velika zadaća naučiti djecu služiti se knjigom kako bi se pridavala važnost koju ona zaslužuje.

Da bi se motiviranost djece za knjigom mogla razviti, potrebno je pobliže odrediti njihov čitalački interes. Upravo smo stoga odlučili u našoj knjižnici provesti anketu među učenicima od petog do osmog razreda kako bismo utvrdile elemente u kulturi i navikama čitanja.

4.2. *Istraživačke hipoteze*

Polazišne pretpostavke za istraživanje su:

- Interes za čitanjem opada ulaskom djece u pubertet, odnosno 7. i 8. razred
- Čitalačke navike djece slabo su razvijene
- Djeca čitaju samo kad moraju
- Gotovo svi imaju negativan stav prema lektiri
- Djeca posjećuju Knjižnicu radi korištenja računala
- Novi mediji utječu na način provođenja slobodnog vremena

4.3. *Metodologija istraživanja*

Istraživanje je provedeno među učenicima od 5. do 8. razreda Osnovne škole Rivarela u Novigradu u Mjesecu hrvatske knjige 2014. godine. Obuhvaćeno je ukupno 112 učenika i učenica. Anketirani su učenici:

- 5. b razreda: 13 učenika/ca,
- 6. a razreda: 20 učenika/ca,
- 6. b razreda: 22 učenika/ca,

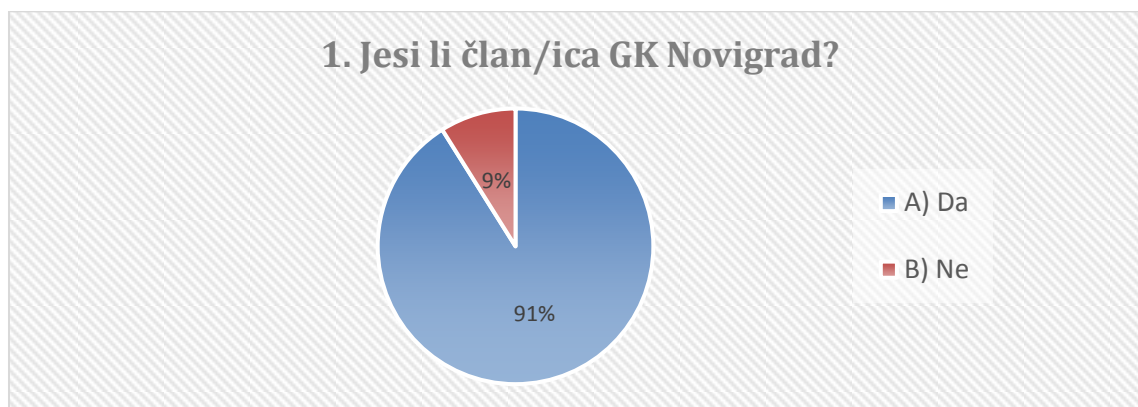
- 7. a razreda: 15 učenika/ca,
- 7. b razreda: 16 učenika/ca,
- 8. a razreda: 12 učenika/ca,
- 8. b razreda: 14 učenika/ca.

U istraživanju je korištena metoda anketiranja. Rješavanje ankete bilo je anonimno. Anketni listić sastojao se od 12 pitanja od kojih je svako pitanje imalo nekoliko ponuđenih odgovora. Na većinu pitanja učenici su mogli zaokružiti više odgovora kao i dodati svoje mišljenje.

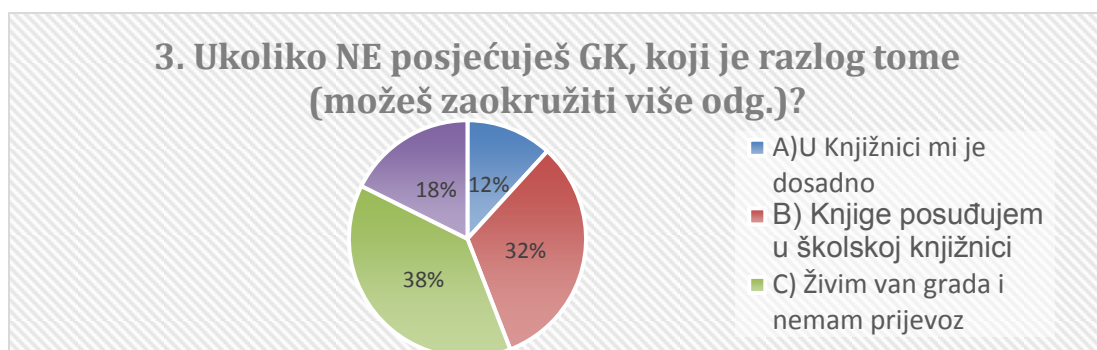
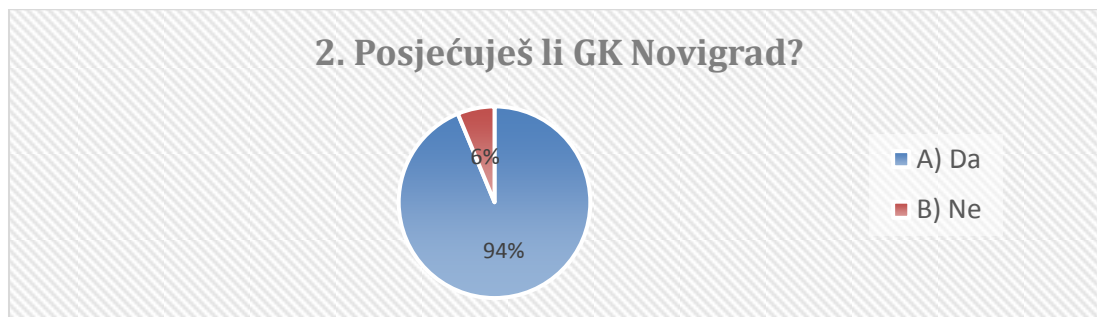
Rezultati su obrađeni statističkom metodom izračunavanja podataka, najprije svih razreda zajedno, a onda za svaki razred posebno uz dodatak komentara učenika za svako pitanje. Prikazani su grafičkom izradom kružnih dijagrama. U ovom radu predstaviti ću podatke od svih razreda zajedno, odnosno odgovore na pitanja svih učenika za svako pitanje, uz njihove komentare.

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA DOBIVENIH PODATAKA

U anketiranju je kao što sam navela sudjelovalo 112 učenika, od kojih samo 10 nisu članovi Gradske knjižnice. U osmom A i petom B razredu svi su učenici učlanjeni u našu knjižnicu. Svaki razred u Osnovnoj školi Rivarela ima dva odjeljenja.

Iduća dva pitanja odnosila su se na posjećivanje Gradske knjižnice.

Osnovnu školu Novigrad pohađaju i učenici iz okolnih naselja udaljenih 3 do 7 kilometara. S obzirom da je Novigrad malo mjesto (cca. 5000 stanovnika s okolicom) nema javni prijevoz i djeca do grada mogu doći jedino ako ih netko od staratelja doveze. Dakle, najveći razlog ne

dolaženja u Knjižnicu je nedostatak prijevoza, a odmah iza toga je razlog što posuđuju knjige u školskoj knjižnici (kroz razgovor s djecom saznala sam da su to isključivo lektire).

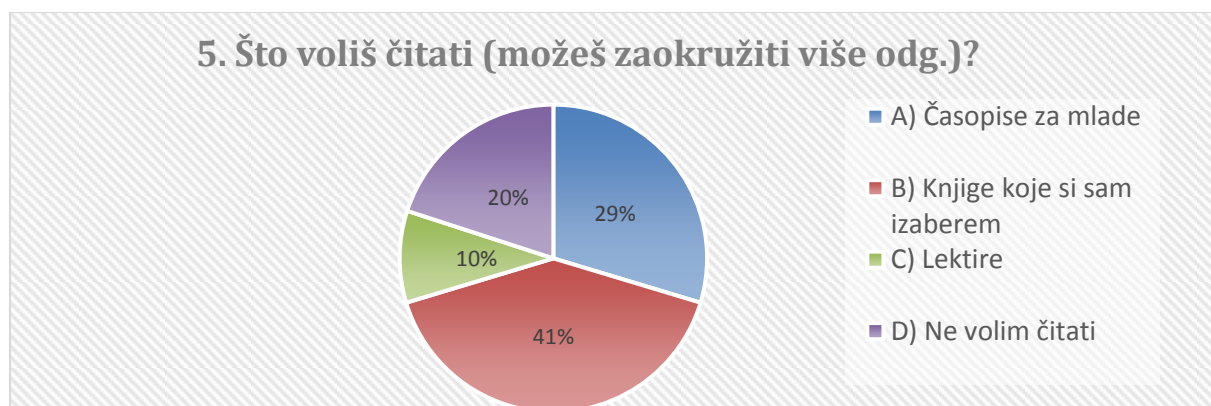
S četvrtim pitanjem namjera nam je bila otkriti provode li djeca svoje slobodno vrijeme zatvoreni u kući (na računalu ili pred televizijom) ili imaju nekakvu obavezu koja ih „tjera“ iz kuće. Iznenadjujuć postotak je onih koji provode vrijeme s prijateljima.

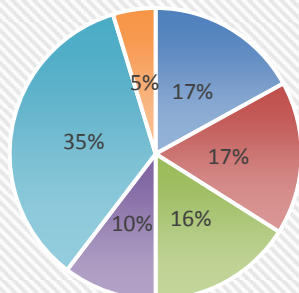
Pojedini su učenici dodali i svoje odgovore na pitanje vezano uz provođenje slobodnog vremena:

- Šetam psa
- Idem u glazbenu školu
- Radim plakat za školu
- Vozim bicikl

Sva ostala pitanja vezana su uz čitalačke navike.

6. Ako ne voliš čitati, zašto ne voliš (možeš zaokružiti više odg.)?

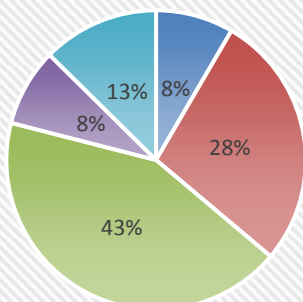

- A) Knjige su mi dosadne
- B) Facebook mi je zanimljiviji
- C) Više volim igrati igrice
- D) Zanimljiviji su mi časopisi
- E) Radije se družim s prijateljima
- F) Nešto drugo

Ponudeni njihovi odgovori u 6. pitanju bili su još i:

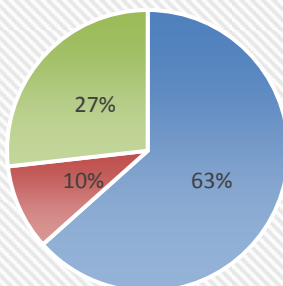
- Radije se igram s psom
- Radije igram nogomet

7. U svoje slobodno vrijeme knjigu čitam:

- A) Svaki dan
- B) Čitam knjigu jednom tjedno
- C) Čitam samo kad nam učitelj/ica kaže
- D) Ne čitam nikad
- E) Nešto drugo

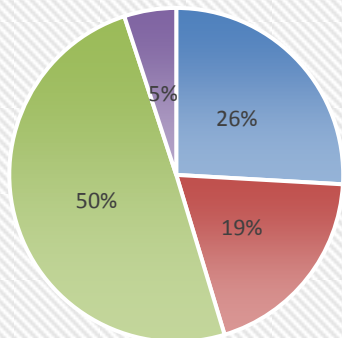
8. Čitaš li lektire?

- A) Da
- B) Ne
- C) Ponekad

Ovo pitanje o čitanju lektire je zanimljivo pratiti po razredima – kako učenici prelaze u više razrede, tako se postotak onih koji NE čitaju lektiru povećava. U petom razredu nitko nije zaokružio da NE čita lektire (odgovor B), u šestom razredu je samo jedan učenik zaokružio da NE čita lektire, dok kod sedmaša i osmaša je broj malo veći, ukupno njih 10 od 57 NE čita lektire uopće.

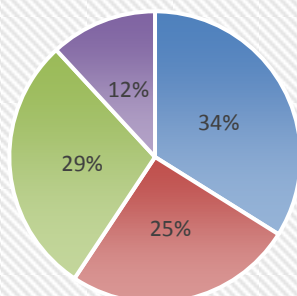
9. Da li bi više čitala/o lektire kada bi one bile (možeš zaokružiti više odgovora)

- A) Stripovi
- B) Lektire s modernijom temom
- C) Kada bih si sam mogao/la birati knjige za lektire
- D) Nešto drugo

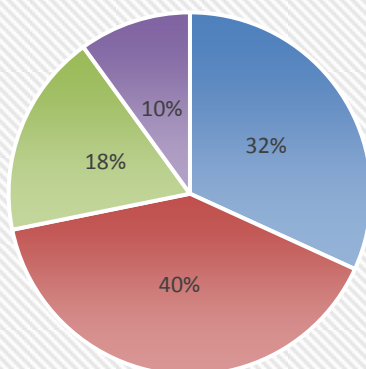
Zanimljivo je u ovom pitanju da je njih 26 % (36 učenika) zaokružilo da bi čitali lektire kada bi one bile stripovi, a u Knjižnici su nam najmanje posuđivani upravo stripovi. Dvoje petaša je dodalo da mora prčitati sve lektire pa kakve god one bile.

10. Ako voliš čitati, zašto voliš (možeš zaokružiti više odgovora)?

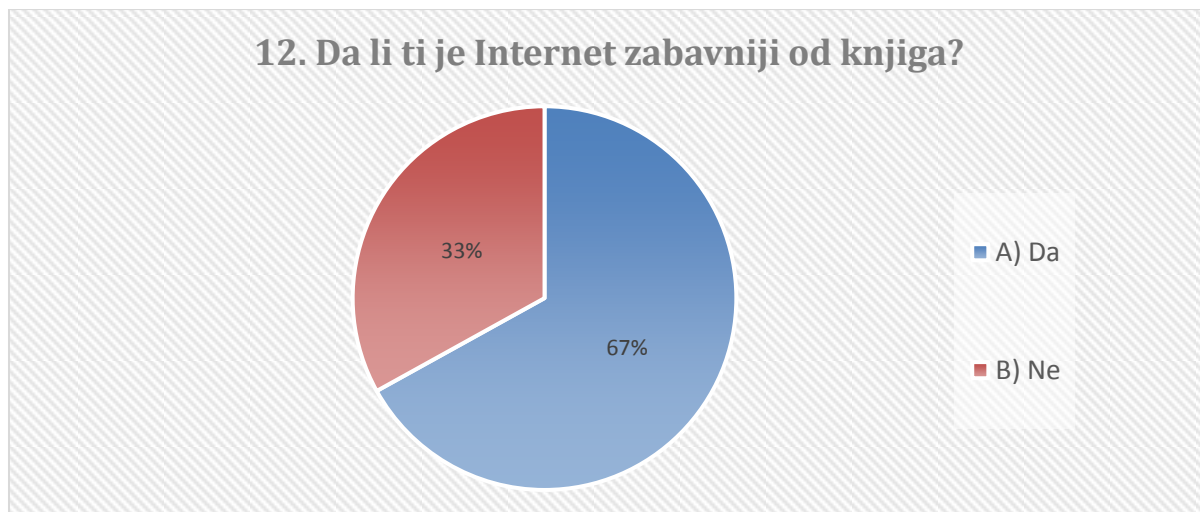
- A) Čitanjem učim nove riječi
- B) Čitam da bi dobila/o bolju ocjenu
- C) Čitanje mi je zabavno
- D) Nešto drugo

11. Koliko vremena provodiš na računalu?

- A) Svaki dan
- B) Dva do tri dana u tjednu
- C) Jednom tjedno
- D) Jednom mjesečno

U 11. pitanju je zanimljivo usporediti odgovore po razredima. U petom i šestom razredu većina učenika provodi vrijeme na računalu dva do tri dana u tjednu, dok u sedmom i osmom razredu odgovori su obrnuti, preko 50% njih provodi vrijeme svaki dan na računalu.

Učenici su trebali kod odabira odgovora i napisati zašto im JE ili NIJE Internet zabavniji od knjiga.

Ovo su neki od odgovora:

Peti razred:

A) Jer mogu igrati igrice

A) Zato što na internetu to ide brže

A) Internet mi je zabavniji od knjiga

A) Zato jer ima igra

B) Uz knjige mogu nešto naučiti, obogatiti rječnik, zabaviti se, pročitati nešto što mi može biti korisno, dobiti dobar savjet

B) Jer kvariš vid

B) Zato što je Internet na računalu, a računalu oštećuje vid. Više volim čitati stripove. Čitam ih svaki dan.

B) Na Internetu ne mogu dobiti baš neku dobru ideju za igranje

B) Jer su knjige bolje, zato jer iz njih možemo više naučiti nego s Interneta

B) Jer na Internet uvijek možemo ići. A neku knjigu možemo samo jednom pročitati.

B) Zato jer u knjigama ima zanimljivih podataka i dokaza.

Šesti razredi:

- A) Zato što na Internet ima zabavnijih stvari
- A) Jer je zanimljiviji
- A) Jer je moderniji način čitanja
- A) Jer ima više igrice
- A) Jer mogu ići na facebook
- A) Ima više stvari i mogu se dopisivati s prijateljima
- A) Jer smo mi moderna djeca
- A)Knjige su dosadne
- A) Zato jer ja obožavam informatiku
- A) Zato jer nekad mi se neda čitati
- B) Šteti mi idu i više volim čitati
- B) Jer Internet me izluđuje i umara
- B) Jer me počnu boliti oči
- B) ne mogu čitati zabavne stvari

Sedmi razredi:

- A)Jer na njemu mogu pronaći sve podatke
- A) Mogu igrati igrice i gledati videe
- A) Zabavnije je
- A) Jer ne volim čitati
- A) Zato što saznajemo puno novih stvari
- A) Zato što se tako dopisujem s prijateljima
- A) Jer na Internetu mogu gledati nogometne utakmice
- A)Jer mogu više toga istražiti
- A) Jer je zabavno
- A) Tamo se često nalaze neke animacije i sl.
- A) Tamo ima više stvari nego u knjigama
- A) Jer mogu igrati igrice
- B) Jer mi je bolje ležati u krevetu i čitati knjigu

B) Knjiga je zabavna

B) Zato što na internetu nema puno toga zanimljivoga

B) Ljepši mi je gušt čitati knjigu nego čitati isti tekst na računalu, tabletu ili mobitelu

Osmi razredi:

A) Jer je fora

A) Jer je zanimljivije

A) Jer ima više informacija o toj knjizi

A) Zato što ima društvenih mreža i dopisivanja s prijateljima

A) Zbog filmova

A) Zbog toga jer je sve brže, a knjige su duge

A) Zbog facebook-a i puno drugih stvari

A) Napredniji je

A) Na Internetu ima svega

B) Zato što preko knjiga se može više naučiti nego preko Interneta

B) Jer su knjige zabavnije i zanimljivije

B) Zato što knjige imaju određenu temu i zanimljivije su

6. PRIJEDLOZI SURADNJE GRADSKA KNJIŽNICE NOVIGRAD S ODGOJNO OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Potaknute nacionalnom kampanjom za najmlađe „Čitaj mi!“ i izradom nacionalne strategije za poticanje čitanja odlučile smo iznijeti nekoliko prijedloga suradnje s vrtićima i školama kako bismo našu djecu i roditelje dodatno motivirali i ukazali na važnost čitanja. Sami ćemo teško postići velike rezultate zato nam je suradnja s odgojno – obrazovnim ustanovama u gradu od velike važnosti jer zajedno možemo učiniti više.

Prije nego što iznesem prijedloge za suradnju s odgojno – obrazovnim ustanovama u Novigradu, željela bih istaknuti projekte kojima Gradska knjižnica Novigrad-Cittanova radi na poticanju čitanja.

Projekti Gradske knjižnice Novigrad-Cittanova za poticanje čitanja su:

1. *BEBE ČITAJU* – podrška roditeljima u poticanju čitanja djece u najranijoj dobi kroz „Startni paket“ koji sadrži: slikovnicu za bebe, letak o važnosti čitanja djeci od najranije dobi i letvicu za mjerenje visine djeteta s preporukama knjiga za određenu dob. Paket se daje svakoj rođenoj bebi iz Novigrada.
2. *VESELE ČEKAONICE* – suradnja s Društvom naša djeca Novigrad kroz akcije prikupljanja slikovnica kojima su se opremile čekaonice domova zdravlja.
3. *LJETNI/A NAJČITATELJ/ICA* – svako ljeto biramo u 4 kategorije (1. predškolci, 2. djeca od 1. do 3. razreda, 3. djeca od 4. do 6. razreda, 4. djeca od 7. do 8. razreda) po jedno dijete koje je to ljeto pročitao najviše knjiga. Svako dijete koje želi sudjelovati u izboru ljetnog najčitatelja/ice upisuje se u Gradsku knjižnicu Novigrad-Cittanova i pri upisu dobije tablicu u koju bilježi: naslov knjige i autora/icu, u nekoliko rečenica opiše najzanimljiviji dio knjige, zatim napiše kakva mu je knjiga bila (ima ponuđene odgovore i mora zaokružiti), te ocijeni knjigu. Natjecanje obično traje do 31. kolovoza, kada natjecatelji trebaju donijeti listu, odnosno tablicu nazad u Gradsku knjižnicu. Po jedno dijete iz svake kategorije, koje je pročitao najviše knjiga, dobije nagradu.

4. *GODIŠNJI/A NAJČITATELJ/ICA* – na kraju godine GK Novigrad-Cittanova nagrađuje korisnike/ice koji/e su u cijeloj godini pročitali/e najviše knjiga. Podatak se izvlači iz statistike knjižničnog sustava ZAKI, a nagrade se dodjeljuju u četiri kategorije: 1. za djecu od 0 do 6 godina, 2. za djecu od 7 do 14 godina, 3. za djecu od 15 do 18 godina, 4. za odrasle od 19 +.

6.1. Prijedlozi suradnje s Dječjim vrtićem Tičići u poticanju čitanja

Ovo poglavlje bi bilo ispravnije nazvati Suradnja s Dječjim vrtićem Tičići, jer sve prijedloge koje smo im do sada iznijele su objeručke prihvatili svi djelatnici vrtića i provode se redovito već tri godine. Suradnja se ostvaruje kroz dvije aktivnosti: 1. Roditeljski sastanci i 2. Knjižnici u gostima.

1. *RODITELJSKI SASTANCI* – knjižničarka Gradske knjižnice Novigrad-Cittanova sudjeluje na roditeljskom sastanku svake grupe (jednom godišnje). Cilj je ukazati roditeljima na važnost čitanja od najranije dobi, te ih potaknuti na dolazak u Knjižnicu s djecom. Izlaganje traje 20 minuta.
2. *KNJIŽNICI U GOSTIMA* – prvi tjedan u mjesecu svaka vrtićka grupa dolazi u Knjižnicu ili knjižničarka GK Novigrad-Cittanova ide k njima (ovisno o vremenskim uvjetima) i čita im priču. Slikovnica nakon toga ostaje cijeli mjesec u vrtiću i kruži po grupama za daljnje aktivnosti vezane uz priču.

6.2. Prijedlozi suradnje s Osnovnom školom Rivarela Novigrad u poticanju čitanja

Važnost povezivanja škole s knjižnicom je da djeca shvate da će im čitanje izravno utjecati na školski uspjeh u smislu poboljšavanja koncentracije, proširivanje vokabulara ili znanja općenito. Želja nam je da škola, odnosno učitelji i profesori podrže onu djecu koja dolaze u

knjižnicu i čitaju knjige koje ne spadaju u obaveznu lektiru te da na taj način stvore pozitivnu atmosferu u razredu kako bi ta djeca bila pozitivan primjer drugima. Imajući na umu da su ocjene bitan motivator u cijeloj priči, tako smo i predložili način/e na koji/e profesori mogu nagraditi određenu djecu.

Ove sam prijedloge iznijela na učiteljskoj sjednici krajem lipnja ove godine. Svi su pozitivno reagirali na njih, a ja s nestrpljenjem očekujem vidjeti kako će se naša suradnja odvijati.

Ovo su prijedlozi školi:

- a) LJETNI/A NAJČITATELJ/ICA – svako ljeto biramo u 4 kategorije (1. predškolci, 2. djeca od 1. do 3. razreda, 3. djeca od 4. do 6. razreda, 4. djeca od 7. do 8. razreda) po jedno dijete koje je to ljeto pročitao najviše knjiga. Svako dijete koje želi sudjelovati u izboru ljetnog najčitatelja/ice upisuje se u Gradsku knjižnicu Novigrad-Cittanova i pri upisu dobije tablicu u koju bilježi: naslov knjige i autora/icu, u nekoliko rečenica opiše najzanimljiviji dio knjige, zatim napiše kakva mu je knjiga bila (ima ponuđene odgovore i mora zaokružiti), te ocijeni knjigu. Natjecanje obično traje do 31. kolovoza, kada natjecatelji trebaju donijeti listu, odnosno tablicu nazad u Gradsku knjižnicu. Po jedno dijete iz svake kategorije, koje je pročitao najviše knjiga, dobije nagradu.

PRIJEDLOG SURADNJE:

- A) Knjižničarke GK Novigrad-Cittanova uz pomoć školske knjižničarke Tijane Mikoli-Celić sastavljaju popis naslova kao prijedlog za čitanje djeci tijekom ljetnih praznika
  - B) Nagraditi učenika ili učenicu koji/a je dobio/la nagradu za „Ljetnog najčitatelja/icu“ ocjenom iz zalaganja ili nekog drugog područja predmeta hrvatski jezik, i/ili
  - C) Na panou napraviti mjesta za „Ljetnog najčitatelja/icu“ s popisom knjiga koje je pročitao/la
-
- b) GODIŠNJI/A NAJČITATELJ/ICA – na kraju godine (obično za vrijeme Božićnog sajma) GK Novigrad-Cittanova nagrađuje korisnike/ice koji/e su u cijeloj godini pročitali/e najviše knjiga. Podatak se izvlači iz statistike knjižničkog sustava, a

nagrade se dodjeljuju u četiri kategorije: 1. za djecu od 0 do 6 godina, 2. za djecu od 7 do 14 godina, 3. za djecu od 15 do 18 godina, 4. za odrasle od 19 +.

PRIJEDLOG SURADNJE:

- A) Nagraditi učenika ili učenicu koji/a je dobio/la nagradu za „Godišnjeg najčitatelja/icu“ ocjenom iz zalaganja ili nekog drugog područja predmeta hrvatski jezik, i/ili
  - B) Istaknuti na panou ili plakatu dijete koje je dobilo nagradu za „Godišnjeg najčitatelja/icu“ uz neke od naslova koje je pročitao tijekom godine
- c) SUDJELOVANJE NA RADIONICAMA – tijekom godine GK Novigrad-Cittanova organizira različite tematske radionice (likovne ili literarne), ovisno o blagdanu ili prazniku u tom mjesecu. Radionice su za djecu od 6 do 13 godina.

PRIJEDLOG SURADNJE:

- A) Poticati učenike da sudjeluju na barem jednoj radionici po polugodištu. Gradska knjižnica će svakom učeniku na kraju radionice izdati potvrdu sudjelovanja koju učenik donosi učiteljici/učitelju. Na satu razrednika djeca koja su sudjelovala na radionici mogu donijeti svoj rad i u kratko ispričati što su i kako radili.
  - B) Dati učeniku/ci ocjenu iz zalaganja iz predmeta likovna kultura
- d) KNJIŽEVNI SUSRETI – predavanja, izložbe

PRIJEDLOG SURADNJE:

- A) Poticati učenike 7. i 8. razreda da posjećuju neke od programa Gradske knjižnice Novigrad-Cittanova (književni susreti, izložbe, predavanja). Svaki će učenik/ca dobiti potvrdu Knjižnice da je posjetio/la određeni događaj
- B) Da dolazak na određeno predavanje, izložbu ili književni susret vrednuje predmetni profesor (izložbu profesor likovne kulture, predavanje profesor biologije, hrvatskog jezika, povijesti... - ovisno o temi predavanja) kroz zalaganje, i/ili
- C) Da razrednik vrednuje dolaske na programe Knjižnice kroz zalaganje

Ciljevi ovakvog oblika suradnje su:

- 1. VALORIZACIJA ZNANJA I VJEŠTINA STEČENIH VAN ŠKOLE**
- 2. AKTIVIZAM, UKLJUČENOST MLADIH U ZAJEDNICU I**
- 3. STVARANJE POZITIVNIH PRIMJERA MEĐU DJECOM**

ZAKLJUČAK

Teško se oduprijeti čarima tehnologije koja je danas svima dostupna. Nekada je samo televizija bila konkurent knjizi, a danas su to i računala i mobiteli. Djeci, da im se odvрати pažnja ili da ih se umiri, će se prije dati tablet ili mobitel u ruke nego slikovnica. Bajke se danas sve manje čitaju, a sve više gledaju. Ostao je mali dio onih roditelja koji će djeci približiti priču čitanjem prije spavanja. Nove generacije osnovnoškolaca se hvale novim mobitelima, a čitanje doživljavaju kao „nešto što moraju jer ih na to tjeraju u školi“.

Anketa provedena među učenicima nam dokazuje da se danas moramo, više nego ikad prije, boriti svim silama da im približimo knjige. Da im pokažemo kako čitanjem uranjamo u nove svjetove, pustolovine, da nas čitanje bogati kako u kulturnom tako i u verbalnom smislu, da nam razvija maštu, da će nas poučiti mišljenju, analiziranju, razmatranju vlastitih i tuđih postupaka.

Svaka knjiga ima svog čitatelja, ali i svako dijete ima svoju knjigu. Mišljenja sam da sva djeca uživaju u priči, i velika i mala. Ljubav prema knjizi počinje se graditi od malena, zato je bitno educirati roditelje o važnosti čitanja kako bi oni, kao glavni uzor svojoj djeci, mogli prenijeti tu ljubav. Trebamo ih hrabriti da u nama knjižničarima nađu saveznike koji će im pomoći u tome. Suradnjom učitelja, odgajatelja, roditelja i knjižničara mogu se stvoriti pozitivni uvjeti za poticanje čitanja. Podizanjem svjesnosti o važnosti koju knjiga ima u ranom dječjem životu, pomažemo im da postanu bolji i sretniji ljudi i gradimo im temelje za cjeloživotno učenje.

LITERATURA:

1. Carr, N. Plitko : što Internet čini našem mozgu. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2011.
2. Čudina Obradović, M. Igrom do čitanja : igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece od 3. do 10. godine života. Zagreb : Školska knjiga, 1996.
3. Grosman, M. U obranu čitanja. Zagreb: Algoritam, 2010.
4. Čitanje- obaveza ili užitak: zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba. 2009.
5. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. Prev. Irena Kranjec. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
6. Likierman, H., Muter, V. Pripremite dijete za školu. Buševac: Ostvarenje, 2007.
7. Međunarodni stručni skup Mladi i čitanje u multimedijalnom okruženju, Koprivnica, 20. veljače 1998. : zbornik radova. - Koprivnica : Hrvatsko čitateljsko društvo, 1999.
8. Međunarodni stručni skup Mladi i čitanje u multimedijalnom okruženju, Koprivnica, 20. veljače 1998. : zbornik radova. - Koprivnica : Hrvatsko čitateljsko društvo, 1999.
9. Schafer, C. Poticanje djece prema odgojnoj metodi Marije Montessori. Zagreb: Golden Marketing-Tehnička knjiga, 2015.
10. Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi. Prev. Irena Kranjec. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008.
11. Sobleva, A. E. Teškoće u čitanju? Više ne! : kako igrom pomoći djetetu u svladavanju vještine čitanja. Zagreb : Planet Zoe, 2011.
12. Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013.